

Sygn. akt. IV Ka 1166/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Adam Sygit

Protokolant sekr. sądowy Marcin Białowąs

przy udziale oskarżyciela -----

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 roku

sprawy **S. H.**

obwinionego z art. 107 kw, art. 141 kw,

na skutek apelacji wniesionej przez obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 30 września 2013 roku sygn. akt XIV W 3074/13,

uchyla zaskarżony wyrok, a także na podstawie art. 109 § 2 kpsw w zw. z art. 435 kpk również wobec obwinionego D. B. i sprawę w całości przekazuje Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania

Sygn. akt IV Ka 1166/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30 września 2013 roku w sprawie XIV W 3074/13 obwinionych S. H. i D. B. uznano za winnych tego, że w okresie od dnia 18.05.2011 roku do dnia 04.05.2012 roku w miejscowości W., ul. (...), wspólnie i w porozumieniu, w celu dokuczenia złośliwie niepokoił A. M. poprzez ubliżanie jej, wyśmiewanie się, obraźliwe zwroty, pokazywanie obraźliwych gestów, uniemożliwianie swobodnego przejścia w piwnicy, plucie na samochód, gaszenie światła i zamykanie drzwi, gdy była w piwnicy oraz tego, że w tym samym miejscu, czasie używali słów nieprzyzwoitych w miejscu publicznym, tj. za winnych popełnienia wykroczeń z art. 107 k.w. i art. 141 k.w. i za to, w myśl art. 9 § 2 k.w., na podstawie art. 141 k.w. i art. 21 § 1 k.w., wymierzono każdemu z obwinionych karę jednego miesiąca ograniczenia wolności i zobowiązano w okresie jej trwania do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze po trzydzieści godzin. Ponadto zwolniono obwinionych od kosztów postępowania, jego wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Od powyższego orzeczenia apelację wywiódł obwiniony S. H., podnosząc iż postępowanie w sprawie zostało początkowo umorzone a następnie został skazany wyrokiem nakazowym. Podniósł długotrwałość prowadzonego postępowania i uciążliwość jego skutków dla normalnego funkcjonowania. Zakwestionował wiarygodność obciążających go zeznań pokrzywdzonej, wskazał w tym zakresie na wyniki wcześniejszych postępowań, wniósł również o odroczenie wykonania orzeczonej kary.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obwinionego S. H. była o tyle skuteczna, iż uruchamiając postępowanie odwoławcze doprowadziła do uchylenia zaskarżonego orzeczenia zarówno wobec skarżącego, jak i – zgodnie z art. 109 § 2 k.p.s.w. w zw. z art. 435 k.p.k. – wobec obwinionego D. B..

Przesłanką przedmiotowego rozstrzygnięcia było stwierdzenie – z urzędu – uchybienia proceduralnego, które czyni zapadły wyrok orzeczeniem rażąco niesprawiedliwym w rozumieniu art. 440 k.p.k., mającym zastosowanie zgodnie z art. 109 § 2 k.p.s.w. Dotyczy to naruszenia przez sąd I instancji ustawowo (vide: art. 443 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w.) ustanowionego zakazu reformationis in peius. W tej kwestii istotne przede wszystkim jest to, iż wcześniejszym wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 7 stycznia 2013 roku w sprawie XIV W 2219/12:

-obwiniony S. H. został uznany za winnego tego, że w dniu 11.03.2012 roku w miejscowości W., ul. (...), przed drzwiami wejściowymi do mieszkania pokrzywdzonej A. M. złośliwie ją niepokoił pokazując przez wizjer gesty powszechnie uznane za obraźliwe, ponadto tego, że w dniu 28.03.2012 roku przed blokiem w miejscowości W. ul. (...), złośliwie niepokoił A. M. w ten sposób, że kierował pod jej adresem słowa powszechnie uznane za obraźliwe, tj. popełnienia wykroczeń z art. 107 k.w. i za to, w myśl art. 9 § 2 k.w., na podstawie art. 107 k.w. wymierzono mu karę miesiąca ograniczenia wolności, zobowiązując do wykonywania pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin,

-obwiniony D. B. został uznany za winnego tego, że w dniu 25.04.2012 roku w miejscowości W., ul. (...), w celu dokuczenia A. M. złośliwie ją niepokoił w ten sposób, że dokonał uszkodzenia wizjera w drzwiach wejściowych poprzez przypalenie papierosem, ponadto tego, że w dniu 18.05.2011 roku w godzinach 15-17 oraz 23.04.2012 roku w godzinach popołudniowych w miejscowości W., ul. (...), na klatce schodowej, złośliwie niepokoił A. M. w ten sposób, że zbiegając ze schodów trącił ją barkiem i skierował pod jej adresem słowa powszechnie uznane za obraźliwe, ponadto tego, że w lutym 2012 roku złośliwie niepokoił A. M. w ten sposób, że celowo popchnął w kierunku pokrzywdzonej drzwi zewnętrzne do klatki schodowej, które uderzyły A. M. w klatkę piersiową, tj. popełnienia wykroczeń z art. 107 k.w. i za to, w myśl art. 9 § 2 k.w., na podstawie art. 107 k.w. wymierzono mu karę grzywny w kwocie 400 złotych.

Orzeczenie to, wskutek jego zaskarżenia przez obu obwinionych, zostało uchylone wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 7 maja 2013 roku w sprawie IV Ka 205/13 i sprawę przekazano Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania. Tak więc orzeczenie uchylające wydano po rozpoznaniu środków zaskarżenia wniesionych wyłącznie na korzyść obu obwinionych.

Zgodnie z art. 443 k.p.k. a mającym zastosowanie zgodnie z art. 109 § 2 k.p.s.w., w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego/obwinionego albo na korzyść oskarżonego/obwinionego w warunkach określonych w art. 434 § 3 lub 4. Tego zakazu Sąd Rejonowy w Bydgoszczy nie respektował wydając, wobec obu obwinionych, „orzeczenie surowsze” w myśl powyższej regulacji.

Pierwszy wyrok skazujący odnośnie obwinionego H. dotyczył bowiem jedynie dwóch zachowań a polegających na złośliwym niepokojeniu poprzez kierowanie obraźliwych gestów i słów wobec pokrzywdzonej, za co wymierzono mu karę miesiąca ograniczenia wolności. Natomiast odnośnie obwinionego B. dotyczył jedynie czterech zachowań a polegających na złośliwym niepokojeniu poprzez uszkodzenie wizjera, trącenie barkiem, kierowanie słów obraźliwych i popchnięcie drzwi w stronę pokrzywdzonej, za co wymierzono mu karę grzywny.

Zgodnie z przepisami art. 109 § 2 k.p.s.w. w zw. z art. 443 k.p.k., w postępowaniu o wykroczenie obowiązuje tzw. pośredni zakaz reformationis in peius, który sprowadza się do niemożności wydania, przez sąd ponownie rozpoznający sprawę, orzeczenia surowszego od tego, które zostało uchylone w wyniku rozpoznania środka odwoławczego wniesionego tylko na korzyść obwinionego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 roku w sprawie II KK 33/06, publ. OSNwSK 2006/1/73 czy w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2004 roku w sprawie II KK 399/03, publ. OSNwSK 2004/1/397).

Zaskarżone orzeczenie, które zapadło przecież po ponownym rozpoznaniu sprawy, musi być uznane za orzeczenie surowsze. Wynika to przede wszystkim z faktu wymierzenia obwinionemu D. B. kary surowszego rodzaju, tj. kary ograniczenia wolności w miejsce wcześniej wymierzonej kary grzywny (art. 18 k.w.). Dokonując oceny czy naruszono zakaz reformationis in peius należy wziąć także pod uwagę, że:

-granice nie pogarszania sytuacji obwinionego stanowi uchylone orzeczenie (tj. wówczas przypisane zachowania) a nie zarzut samego wniosku o ukaranie,

-przy porównaniu z kolejnym rozstrzygnięciem, należy brać pod uwagę nie tylko orzeczoną karę i zastosowane środki karne, ale również ustalenia faktyczne, kwalifikację prawną czynu, a także wszystkie możliwe następstwa tych rozstrzygnięć dla sytuacji prawnej obwinionego,

-obejmuje on także zakaz dokonywania niekorzystnych zmian w zakresie ustaleń faktycznych, również tych ujętych w treści uzasadnienia wyroku.

Tak więc „orzeczenie surowsze” wydane w ponownym rozpoznaniu to każde orzeczenie mniej korzystne dla podsądnego pod względem skutków prawnych, a więc i takie, którym przypisuje się mu np. wypełnienie innych jeszcze znamion ustawowych, niż opisane w orzeczeniu, które zostało uchylone. Po ponownym rozpoznaniu sprawy obu podsądnym przypisano działania mające mieć miejsce również poza datami, których dotyczył pierwszy z zaskarżonych wyroków, tj. w okresie od dnia 18.05.2011 roku do dnia 04.05.2012 roku. Ponadto rozszerzono opis zachowań sprawców a mających wyczerpywać znamiona złośliwego niepokojeniu, tj. ubliżanie, wyśmiewanie, obraźliwe zwroty, pokazywanie obraźliwych gestów, uniemożliwianie swobodnego przejścia w piwnicy, plucie na samochód, gaszenie światła i zamykanie drzwi, gdy pokrzywdzona była w piwnicy. Ponadto przypisano im używanie słów nieprzyzwoitych w miejscu publicznym, łącznie kwalifikując te zachowania jako wykroczenia z art. 107 k.w. i art. 141 k.w.

Powyższe uwagi determinują ocenę sądu odwoławczego, iż doszło do naruszenia ustawowego zakazu a tym samym orzeczenie należało uznać za rażąco niesprawiedliwe. Wobec powyższego zaskarżony wyrok uchylono, zgodnie z treścią art. 435 k.p.k., również wobec drugiego z obwinionych a sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Rozstrzygnięcie kończące postępowanie w sprawie nie mogło zapaść przed sądem odwoławczym, gdyż należy najpierw poczynić ustalenia faktyczne, co do istoty sprawy, tj. odnoszące się do treści wcześniejszego wyroku skazującego (czyli wówczas przypisanym zachowań) i dopiero to pozwoli na podjęcie prawidłowej decyzji o karze a jednocześnie umożliwi ewentualną kontrolę odwoławczą.